

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 138/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen hallituksen toimenpiteistä lasten ja nuorten kokeman seksuaalisen häirinnän ehkäisemiseksi ja kitkemiseksi

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sari Sarkomaan /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 138/2019 vp:

Millaisia toimia hallitus aikoo tehdä lasten ja nuorten kokeman seksuaalisen häirinnän ehkäisemiseksi ja häirintään puuttumisen keinojen vahvistamiseksi ja

miten aiotaan selvittää niin tyttöjen kuin poikienkin tarpeet avusta ja tarpeista, ettei kukaan jäisi yksin ilman tukea?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Antti Rinteen 6.6.2019 hallituksen ohjelma sisältää lupauksen syrjimättömyydestä. Ihmisoikeudet ja ihmisarvo korostuvat. Niiden pohjalle rakennetaan tasa-arvoista Suomea. Sen mukaan maamme on suvaitsevainen, esteetön sekä kunnioittaa ja edistää jokaisen ihmisoikeuksia. Suomessa on nollatoleranssi kiusaamiselle ja rasismille. Ihmisoikeuksien kunnioittamisessa noudatetaan Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksien yleissopimusta ja sen lisäpöytäkirjoja.

Hallitusohjelman mukaan varmistetaan se, että jokainen peruskoulun päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen. Matalan kynnyksen tukipalveluja, opintojen ohjausta sekä oppilas- ja opiskeluhuollon palveluita vahvistetaan, jotta lapset ja nuoret saavat tarvitsemaansa tukea. Tarkastellaan perusopetuksen erityisopetuslainsäädännön ja siihen sisältyvän inklusion toimivuutta ja näihin kohdennettujen resurssien riittävyyttä muun muassa oppilaiden yhdenvertaisuuden ja opettajien jaksamisen näkökulmasta. Samalla oppilaitosten yhteisöllistä toimintakulttuuria sekä oppilaiden ja opiskelijoiden roolia ja vaikutusmahdollisuuksia koulu yhteisöissä vahvistetaan.

Koulukiusaamiselle asetetaan nollatoleranssi ja tarjotaan oppilaitosten henkilöstölle sekä oppilaille ja opiskelijoille kiusaamisen tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen liittyvää koulutusta. Hallitusohjelman mukaan huomioon otetaan myös syrjivän kiusaamisen tunnistaminen ja ennaltaehkäisy.

Lasten ja nuorten seksuaalinen koskemattomuus on hyvin vahvasti myös tasa-arvo- ja ihmisoikeusasia. Tällä hallituskaudella tehdään eri koulutusasteiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmista koulutuksen järjestäjille velvoittavat.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 138/2019 vp

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa hyvinvointi on määritelty yhdeksi perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavista periaatteista. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta luoden edellytyksiä oppimiselle. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana koulukohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa.

Lukiolain mukaisesti opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee myös suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä.

Lukiolaissa on vahvistettu opiskelijan oikeutta myös opinto-ohjaukseen ja opiskelijahuoltoon, mikä on otettu huomioon myös uusien opetussuunnitelman perusteiden valmistelussa. Uusien opetussuunnitelmien perusteiden laaja-alaisissa opinnoissa tullaan huomioimaan seksuaali- ja tasa-arvokasvatus yhtenä läpileikkaavana teemana.

Myös ammatillisessa koulutuksessa opiskelijalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa ja valmentavassa koulutuksessa olevalla opiskelijalla on oikeus opiskelijahuoltoon ja opiskelijahuollon palveluihin. Opiskelijalla on oikeus saada eri oppimisympäristöissä sellaista opetusta ja ohjausta, joka tukee opiskelijoiden kehitystä hyviksi, tasanaisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. Myös suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan.

Opetushallitus on julkaissut peruskouluille, lukioille ja toisen asteen ammatillisille oppilaitoksille käytännöllisen oppaan seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemisestä ja siihen puuttumisesta.

Valtakunnallinen Opettajankoulutusfoorumi on laatinut opettajankouluttajien yhteisen sitoumuksen seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan häirinnän sekä muun epäasiallisen käyttäytymisen ehkäisemiseen opettajankoulutuksessa. Seksuaalisen häirinnän vähentämisen ja ehkäisemisen sisällöt otetaan huomioon opettajankoulutuksessa. Yhteisillä toimintaperiaatteilla on varmistettu, että opettajilla on valmiudet ja työvälineet epäasiallisen käyttäytymisen tunnistamiseen sekä siihen puuttumiseen ja torjumiseen. On tärkeää, että valmistuvilla sekä uransa alkuvaiheessa olevilla opettajilla on vuorovaikutusmallit, keinot ja tuki toimia koulun monimuotoisessa toimintaympäristössä.

Opettajankoulutuksen sitoumuksen mukaisesti opettajankoulutuksessa toimintaa ohjaa viisi periaatetta: 1) Tunnemme lainsäädännön ja ohjeet 2) Tunnistamme häirinnän ja puutumme siihen heti

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 138/2019 vp

3) Osaamme toimia häirintätilanteissa 4) Annamme työvälineet tuleville opettajille ja varmistamme osaamisen ajantasaisuuden, ja 5) Varmistamme häirintävapaan opiskeluympäristön.

Valtakunnallisessa ”Sukupuolen ja muut erot huomioivan tasa-arvosuunnittelun ja -työn sisältöjen kehittäminen Suomen opettajankoulutukseen (SetSTOP)” -hankkeessa on tuotettu oppimateriaaleja ja työvälineitä, joiden avulla sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vahvistamisen ja segregaaation lieventämisen teemat voidaan sisällyttää Suomen opettajankoulutusten (luokan-, aineen- ja ammatillinen sekä varhais- ja erityisopetuksen opettajankoulutus) ja OPO-koulutuksen opetussuunnitelmiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää syksyn 2019 aikana enintään miljoona euroa valtion erityisavustusta konkreettisten toimintatapojen kehittämiseen oppilaiden houkuttelua ja hyväksikäyttöä monimediaalisessa maailmassa estäviin toimenpiteisiin. Tarkoituksena on ohjata ja opettaa lapsia ja nuoria toimimaan turvallisemmin, tiedostavammin ja omat oikeudet ymmärtäen monimediaalisessa maailmassa. Tarkoitus on myös kehittää opetusta ja ohjausta niin, että oppilaat osaavat käyttää tiedostavasti erilaisia tieto- ja viestintäteknologioita, tutkia eri palveluiden käytösääntöjä ja yksityisyysasetuksia ja että oppilas tietää keihin ja miten voi ottaa yhteyttä, jos hän kokee kohdanneensa sosiaalisessa mediassa jotain ikävää, pelottavaa tai häiritsevää.

Helsingissä 14.10.2019

Opetusministeri Li Andersson